

(/)

🏠 (/) > Diverse (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Ovids metamorfoser

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/beretningen-om-de-danske-aviser-1992-2021>)

Ovids metamorfoser

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 311

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/ovids-metamorfoser>) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på <https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/ovids-metamorfoser>) **in**

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/ovids-metamorfoser&title=>)

Bodil Grue

Ovids Metamorfoser - Udvalgte fortællinger

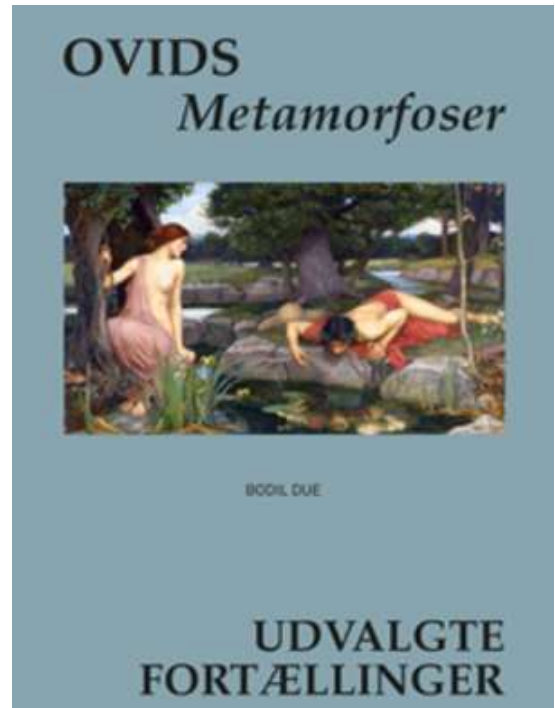
Gads Forlag, 142 sider ill. 199,95 kr.

Ars longa - vita brevis

Digtere, der ikke indordner sig diktaturet, bliver fængslet eller landsforvist. Det hører vi om igen og igen. Sådan var det også i antikkens Rom. Én af dem, det gik ud over, var poeten Ovid. Kejser Augustus kunne ikke knægte ham, så han blev sendt i eksil ved Sortehavet. Her skrev han sine mest berømte digte blandt disse "Metamorfoser". Dele af dette er nu udgivet af Gads Forlag – og det er aldeles frydefuld læsning – af højeste aktualitet næsten 2000 år senere.

Af Erik Ingemann Sørensen

Min latinlærerinde fra gymnasiet blev pludselig lyslevende, da jeg læste den nye udgivelse af Ovid. Hun var hamrende dygtig, og der var tid til også at gennemgå både politik og kultur i Romerriget. Men hun var hård. Jeg havde netop været med til at vinde DM i fodbold for gymnasiet, så det var blevet fejret voldsomt. Da jeg den efterfølgende dag blev bedt om at læse min oversættelse af digtet "Passer mortuus est meae puellae", gik det galt. Og som 20-årig 3. g'er måtte jeg tage til takke med en eftersidning. Pinligt var det.

Fortællingen om Daphne og Cloe malet af Lemoy i 1700-tallet. (HPN).

Den dag i dag kan latinsk poesi vække voldsomme følelser. På 'Colombia University' i New York blev de studerende chokerede, da de som en del af pensum blev præsenteret for Ovids Metamorfoser. Så kom der gang i somme af de studerende – fra '#MeToo' til woke. For sandelig om man ikke i fortællingen

"Daphne og Cloe" får en beskrivelse af seksuel udnyttelse af kvinden. Klagen faldt omgående, og den slukørede professor måtte undskylde for sin udåd. Man fristes til at sige 'Vor Herre bevares' for et hysteri. Men effektivt er det verden over.

Ditlev Tamm fik ideen

Det var formanden for 'Societas Latina Danicae, professor Ditlev Tamm, der opfordrede Bodil Due, dr.phil. til at påtage sig opgaven med denne udgivelse, der kommer i Gads perlerække: 'Latinerkvarteret'. Oversættelsen fra latin er gjort af fhv. professor i græsk og latin ved Aarhus Universitet, Otto Steen Due (1939-2008.) En oversættelse der er både levende, indlevende og med værdig fornyelse. Som i IV, 285 – 388, hvor Ovid fortæller om den yndige Salmacis:

"Hun tog hverken sit spyd eller brugte sit spraglede kogger / eller lod lediggang veksle med jagt eller fik sig lidt kondi..." (s.81).

Jeg mindes ikke, hvornår jeg - om overhovedet - har læst om en nymfe og kondi. Herligt! Bodil Due skriver: "Otto Steen Dues oversættelse er en kunstnerisk transformering af Ovids latin, der uden falsk beskedenhed ønsker at gøre Metamorfoserne til en del af den danske litteratur. Den er foretaget ud fra strenge principper om ikke at lægge noget til, som ikke er i originalen, men er som alle oversættelser udtryk for et valg. Det er derfor oplagt i enkelte passager at give mulighed for at studere originalteksten og sammenligne den med den danske fortolkning i det håb, at det kunne skabe interesse for andet og mere..." (s.9).

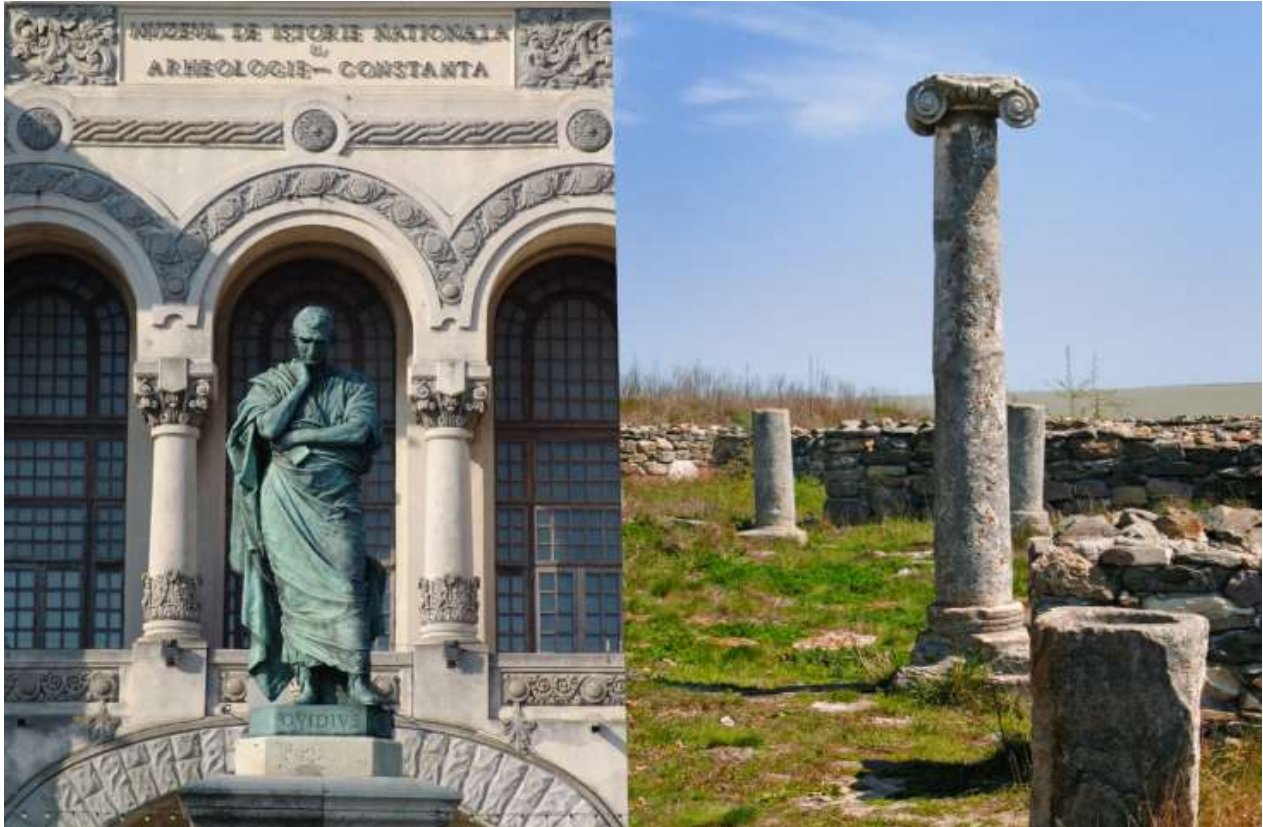
Bodil Due selv har skrevet en indføring, der placerer værket i digterens liv og produktion og i antik litteratur, samtidig med at den belyser senere tiders ændrede opfattelse af teksterne.

Man må så sandelig konstatere, at det er aldeles vellykket og tilføje: hvor er det dog vidunderligt at opleve to klassisk dannede menneskers fremstilling. Især i en tid, hvor det ofte er mig, mig, mig og nuets øjeblik, der synes det eneste saliggørende.

Hvorfor er Metamorfoser så betydningsfulde?

Bodil Due ryster ikke på hånden, når hun beskriver værkets storhed: Den er "...et hovedværk i den romerske litteratur og et af de mest indflydelsesrige værker i den romerske litteratur og et af de mest indflydelsesrige værker i verdenslitteraturen. I lange perioder var Metamorfoserne det mest læste værk ved siden af Bibelen, og de har kontinuerligt givet inspiration til så godt som alle kunstarter, til billedkunst generelt, maleri og skulptur, til drama, til musik og litteratur og gør det den dag i dag". (s.11). Hun fortsætter: "Der er mange årsager til, at værket fascinerer. Først og fremmest skyldes det mange spændende historier, der fortælles med stor psykologisk indsigt, men også den elegante form og raffinerede sprogbrug, værkets balance mellem komedie og tragedie, munterhed og alvor, Ovids evne til at lade en situation stå så visuelt levende, at man ser den for sig, og ikke mindst værkets almenfyldighed i sin beskrivelse af næsten alle tænkelige menneskelige forhold og følelser." (s.11).

Publius Ovidius Naso fødtes år 43 f.Kr. i det nuværende Sulmona, der ligger stik øst for Rom. Han kom fra en særdeles velhavende familie. Kejser Augustus havde da også ganske store forventninger til familiens sønner. Men, Ovid ville ikke gå den vanlige juridiske vej. Han ville være digter – og derved blev det. Augustus var ikke mildt stemt over for dette – slet ikke efter adskillige af Ovids parodier på samfundet, så år 8 eft. Kr. blev digteren landsforvist til Tomis – det nuværende Constanta i Rumænien.

En statue med Ovid og romerske ruiner i det nuværende Constanta (HPN-foto).

Diktatorers hårde fremfærd mod forfattere og andre kunstnere, der ikke er samarbejdsvillige, er sandelig ikke noget nyt. I nyere tid er der to eksempler fra Det tredje Rige, der dukker op: maleren Emil Nolde, der fik maleforbud på grund af sin 'entartete Kunst'. Og Nobelpristageren digteren Carl von Ossietzky, der kom i Kz-lejr og døde af tuberkulose i 1938. Hertil kommer alle de, der fik brændt deres bøger på bålet i 1933 – kort tid efter Hitler var kommet til magten.

Digteren Carl von Ossietzky ydmyges i koncentrationslejren. (HPN-foto)

Man må jo konstatere, at Ovid har været mere end heldig med ikke at blive henrettet eller lignende.

Ovids markante betydning efter 2000 år

Et af eksemplerne på Ovids sans for, hvilke ulykker menneskene har gjort, findes i 'De fire verdensaldre'. Først denne følsomme beskrivelse af naturen i guldalderen:

"Evig var våren dengang, og milde Zephyrer med lune/briser legede blidt med naturligt voksende blomster. /Snart kom der korn af sig selv på jord, der ikke var pløjet/ Marken beredte sig selv og blev gylden af bugnende kornaks./ Floder var der af mælk, og floder var der af nektar, / honningen dryppede gul fra den grøntbeløvede stene..."

Det er næsten som hos Esajas Kapitel 11, hvori det hedder:

"Ulven skal bo sammen med lammet,/ panteren ligge sammen med kuddet;/ kalv og ungløve græsser sammen en lille dreng vogter dem., ..."

Men Ovid har set, hvad menneskelig dårskab medfører, så han skriver:

"Jupiter kortede af på fortidens varige forår./ Sommerens hede og høstens ustandseligt skiftende vejrlig,/ vinter og kortvarig vår blev årets vekslende aldre./ Déngang begyndte luften at gløde af hede og tørke,/ isen at hænge i tapper i stormenes knusende favntag.../ Dengang først blev Ceres's sæd begravet i lange/ furer, og stude fik åg og begyndte at stønne derunder..."

Det er visdom, som økoaktivister på en måde glædes over. Og det er ord, der med lethed kunne stå i UN's seneste klimarapport.

I de senere år er der kommet voldsomme brydninger inden for kønsidentifikation og identitet. Intet er længere, som det var – opbrud og intens søgen har medført store forandringer.

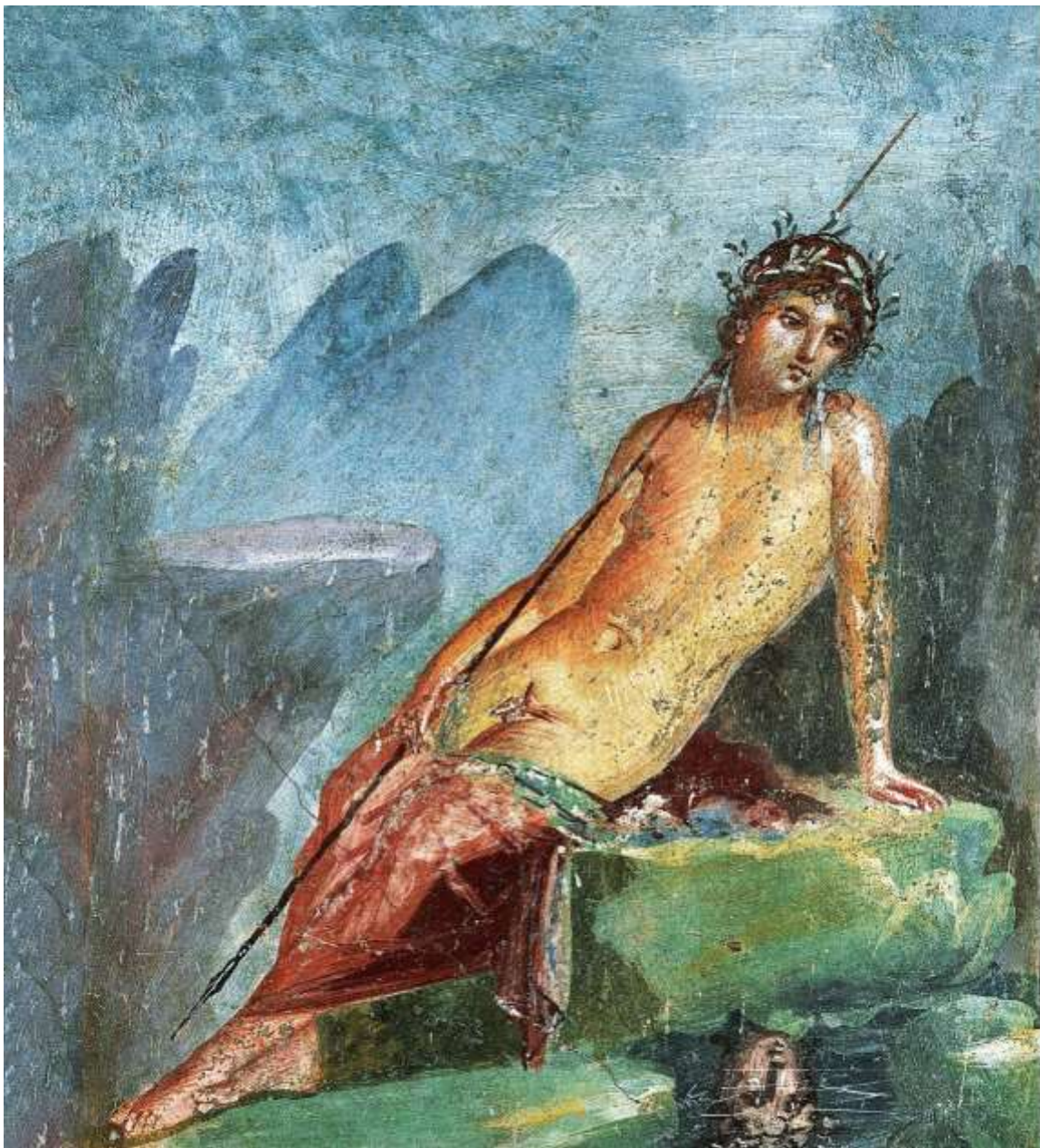
Det var absolut ikke fremmed for Ovid. En af Metamorfoserne hedder "Ekko og Narcissus". Ekko var en smuk ung pige, der var blevet forført af Jupiter. Uheldigvis havde Juno – hans hustru – set det. Hun kastede en forbandelse på den unge pige, så hun udelukkende kunne fungere som et ekko, når hun forsøgte at tale med andre. En dag hun strejfede om i skoven, så hun den unge Narcissos:

"brød hun i kærligheds lue og fulgte ham lige så stille/ hedere blev hun jo tættere hun kom på sin flamme, / ganske som fængeligt svovl der sidder på enden af faklen, / bryder i brand så såre man holder det nær til en flamme..."

Hun får intet ud af den hede betagelse, og Narcissus går hen til en svalende kilde – og ser sit spejlbillede i vandet:

"Oppe fra grønsværen ser han dernede en tvillingestjerne - / det er hans øjne – et hår så skønt som Apollos og Bacchus' / bløde kinder, en elfenbenshals og dejlige læber, / og i den lysende, snehvide hud en rødme skærhed /

Og han beundrer hvad andre beundred og ubevidst elsker / han nu sig selv og giver sig selv komplimenter og får dem / bejler og bejles til og sætter i flamme og brænder..."

Vægmaleri fra Pompei der viser øjeblikket, hvor Narcissus forelsker sig sit spejlbillede.

Men skæbnen indhenter ham – og han dør, fordi han ikke tog føde til sig.

Bodil Due skriver om Narcissus: "Ovids behandling viser ligesom hans øvrige erotiske poesi hans store åbenhed og forståelse for de mange forskellige former for kærlighed og seksualitet, der findes..." (s.70).

Under et af mine besøg i Bari – Puglia – mødte jeg tekno-bandet "Red Rum", der har lavet denne video med Eleonora Magnifico, der synger 'Ho fatto l'amore con me', (Jeg elskede med mig selv) der viser en side af tidens kønsidentifikationer. Den kan ses her: https://www.youtube.com/watch?v=s_qzNBjYtQ (https://www.youtube.com/watch?v=s_qzNBjYtQ)

Udvalget, Bodil Due har valgt, slutter med endnu en aldeles aktuel metamorfose: "Det vegetariske budskab":

"Menneskebørn! Jeres krop må I ikke besmitte / med uren føde! Der vokser jo korn, og på træernes tyngede grene / hænger der frugter, på ranken af vinen bugnende klaser! / Grønsager findes der, dels til at spise lige fra haven, / dels til at koge på ilden, og mælk skal I ikke forsage, / ej heller honning, der dufter af timianblomster, thi jorden / skænker os ødselt en rigdom af mild og fredelig næring, / lader os dække vort bord uden blod af liv, der er myrdet..." (s.115).

I en tid, hvor man intenst drøfter det miljøskadelige ved at spise oksekød med mere, rammer Ovid præcist med sine ord. Det er det forunderlige ved denne digter, at han på de letteste fjed bevæger sig fra det dybeste dybe over ironien over erotikken til sand humor. Uforglemmeligt. Tidløst.

Jeg tilgiver min strenge latinlærerindes straf i taknemmelighed over, at hun lærte os så meget om romersk kultur, at mødet med Ovid blev så frydefuldt. Den største tak og anerkendelse går dog til Bodil Grue for hendes ypperlige indføring til såvel Ovids liv som til hans digtning.

Hun har ikke alene rejst en smuk stele over den klassiske poet, men også over det formidable oversættelsesarbejde, hendes afdøde mand har udført.

En ualmindelig varm tak for en vidunderlig oplevelse.

[Historie-online.dk, den 26. april 2023]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/beretningen-om-de-danske-aviser-1992-2021>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

**GYLDENDALS STORE
VERDENS Historie**

(<https://www.historie-online.dk/boger/gyldendals-store-verdenshistorie>)

**POLITIKERE OG
PRÆDIKANTER -
FOLKETINGETS
ÅBNINGSGUDSTJENESTE FRA
BEGYNDELSEN TIL NUTIDEN
(1850-2013) BAGGRUND.
HISTORIE. VURDERING**

(<https://www.historie-online.dk/boger/politikere-og-praedikanter-folketingets-aabningsgudstjeneste-fra-begyndelsen-til-nutiden-1850-2013-baggrund-historie-vurdering>)

**GULD OG BEDRAG - DE
RISIKEREDE ALT FOR AT
SNYDE NAZISTERNE**

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/guld-og-bedrag-de-risikerede-alt-for-at-snyde-nazisterne>)
